Ч. 10 Середа 15 (27) січня 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Лихва і кредит.

I.

(Письма господарів з провінциї.)

Від Перегиньска пишуть нам:

В Ясени, повіта калуского есть жид Тодрес Мінц і жінка его Перля; обоє дуже тихонькі і мирні, ба навіть убого жиють. В падолисті 1896 р. закликали того тихонького жидина до суду, і, о чудо — замкнули там до арешту, де й до нині сидить в інквізиции, а судия слідчий, п. Охендушко, покликує селян і слухає їх історий того тихонького жида. А жид сидить в арешті.

Розказали селяни прикмети того Тодреса: Тодрес дає двоє теляток бідному селянинови. Селянин годує тоті телятка. За три роки з тих телят є дві корови або пара ладних биків. Тогди Тодрес пудить селянина на ярмарок з тими коровами, продає їх і — всї гроші собі забирає, хоч згода була, що зарібком поділять ся по половині!

Отже то раз лихва! Тодрос дав за двоє телятох 10 зр., а за три роки бере за них 100 або й 120 зр.! — Ей, то не лихва! То в Ясени зве ся спілка.

Але й Перля через тоті три роки не дармує. Она ходить оглядати свою худібку хата від хати, і так у одного дістане на шабас миску гороху, у другого бобу, у третого пшениці, бульби, цибулі, чіснику, моркви, садовини, мухи, бриндзі, ба й кусень сала і т. п., а то все даром. З тих дарунків комора та під у Тодреса аж угинають ся та тріщать. То не лихва, бо він гроший не зичить лиш спілку має.

Той Тодрес присягав в суді 138 разів, а певно, що не фальшиво. Ой нї! Бо він такі позви виточував, що конче на него присяга випадала. А то ось як: Умирає перший ліпший ґазда. Остає ся дрібна дітвора ба й маєток по нїм. Тодрес іде тихенько до уряду парохіяльного, платить таксу і бере метрику смерти — виводить позов лежачій масї на 80 зр., на 100 зр. і т. п. спілку і приходить перед суд, та присягати єму бідачискови, бо инакше нема віри. А чому би Тодрес не присягав? Небіжчик лиш у чотири очи з ним обрахував ся, отже Тодрес справедливо присягає і забирає майно небіжчика, а діти та спадкоємці ідуть сьвіта приймаючи.

Оттаких випадків вислідив п. Охендушко 148, котрі Тодрес на підставі метрик смерти виграв над невинними сиротами і ґрунти та худобу позабирав! — Таже то не лихва! Таже то не обманьство! За що-ж его бідака вже звиш 12 недїль тримають в арештї?

Завзивали многих до суду, аж порадили, щоби п. Охендушко приїхав сам до Ясеня і всїх покривджених переслухав. Дня 14 с. м. приїхав він до Ясеня і завзивав 40 покривджених селян та переслухував. Аж волосе дубом стає, що тоті селяни говорять на того невинного Тодреса! Они обоє з Перлею виссали як пявки послїдні соки з селян і поглотили за послїдні три роки нового урядованя громадского многі маєтки та ґрунти сельські. Давнїйше таких лихварів тримало ся в карбах, бо — Бог високо, цїсар далеко, а війт найблизше. Тамтой війт засадив був Тодреса за фанти на 4 недїлї арешту. Тепер же затри роки Тодрес розсїяв спілки та процеси по цїлім селї.

Єсть в Ясени ще більше лихварских спільників жидів, — котрі тепер стягають свої спілки, бо боять ся, щоби не попали ся в руки п. Охендушка, а найголовнїйшим спільником лихварем єсть таки один християнин, котрий скрившись ся поза жидівских факторів розсипав свою худобу та гроші по селї а проценту побирає 300 від 100. Ми его імени не пишемо, бо маємо в Бозї надію, що він яко християнин поправить ся та покине свій поганий злочин лихварский.

Покривджені селяни з Ясеня.

Перегляд політичний.

Нинї відбуває ся перше засїданє Сойму а на порядку дневнім стоять досить цікаві справи як: внесенє пос. Бойка о строгім береженю основних законів при виборах; внесенє пос. Вуйціка о розширеню права виборчого і заведеня безпосередного тайного голосованя; внесенє пос. Стили о скасованю ревізорів від худоби; внесенє пос. Кремпи о примусовій асекурациї від огню; внесенє пос. Окуневского о заведеню безпосередного загального голосованя при виборах до Сойму.

Є. Вел. Цїсар принимав вчера на авдиєнциї президию розвязаної Палати послів пп. Хлюмецкого, Катрайна і Абрагамовича. Монар-

10)

Послїдний з Моґіканів.

(Повість Джемса Фенїмора Купера).

(Дальше)

Ункас показав рушницею в одно місце понад ними і загадку відгадали. На правім березї ріки стояв дуб, котрого довга гиляка виставала далеко поза беріг понад ріку. На кінци тої гиляки, схований в листю сидів дикун і споглядав звідтам понуро, а тїло его закрив по части пень.

— Тоті чорти лїзли би й на небо, щоби лиш до нас дістати ся! — сказав Соколине Око. — Не спускайте его з ока, аж приготовлю мою „убийницю“, тогди возьмемо его з двох боків.

Коли відтак полїшук дав знак, стрілив він і Ункас рівночасно, посипалась кора з дерева, але Індиянин відповів на їх зачіпку глумливим сьміхом і кулею, котра зірвала Соколиному Окови шапку з голови. Дикі стали знов верещати, а понад голови обложених посипав ся град куль як би на то, щоби они не могли рушити ся з місця і тим лекше стали ся жертвою того Індиянина на дереві.

— Треба щось на то робити! — сказав полїшук розглядаючись неспокійно доокола. — Чуєш, Ункасе, заклич свого тата, треба нам всего оружия, щоби того плюгавство згонити з дерева.

Коли Чінґачґукови, що мав досьвід в штуцї воєнній, показали місце, де крие ся ворог, він лиш як звичайно сказав на то свое „Ов!“ і порадив ся щось тихо з своїми товаришами, а відтак кождий вернув спокійно на свое давне місце, щоби виконати уложений плян.

А дикий на дереві, відколи его там добачили, стріляв досить борзо, хоч безуспішно. Бачність его ворогів одвакож не давала можности его змаганям, бо кілько разів показала ся часть его тїла, то они зараз зміряли до него своїми пушками, хоч тим ще не могли не допустити до того, щоби его кулї не падали поміж них. Одіж Геварда, по котрій можна було его лекше розпізнати, як тамтих других, подїравили вже були кулї в кількох місцях, а одна навіть шарнула его по плечи. Але наконець Гурон так був запалив ся, що відслонив ся трохи, а Соколине Око добачив борзо долішну часть его тїла, що виставала на кілька цалів зпоза гиляки. Батько і син стрілили рівночасно до него і поцїлили — полїшук і собі стрілив напевно — листе зашуміло, почув ся тихий крик — відтак спала небезпечна рушниця і на дереві зависе дикун зловившись руками за гиляку.

— Змилуйте ся і дайте єму ще раз кулею — відозвав ся Гевард відвертаючи очи, коли побачив чоловіка в страшних смертельних муках.

— Анї зерна пороху! — сказав на то полїшук. — Его смерть певна, а у нас нема пороху подостатком, бо такі борби з Індиянами тягнуть ся цїлими днями. Тут дїло таке: або їх скальп або наш! А так вже на сьвітї, що Бог, котрий нас сотворив, дав нам любов до житя.

Всїх очи, і своїх і ворогів звернули ся тепер на нещасливого чекаючи, що то буде, а він без надії висїв межи небом, а землею. Три рази складав ся Соколине Око, щоби зробити конець его мукам і три рази перемагала в нїм розважна обачність, его сочувство і він спускав рушницю. Наконець Гурон пустив ся одною рукою і она омлївши звисла в долину — хотів знову вхопити ся гиляки, але вже не мав сили — аж понїс ся вистріл і дикий як груда олову упав в запінену воду.

По сїм дїлї не роздав ся крик радости. Моґікани лиш з нїмим страхом споглядали на себе. З лїса почув ся один однїсенький пронизаючий крик, а відтак стало тихо. Соколине Око лиш покивав головою, коли погадав собі на свою слабодушність та й словами висказав свое невдоволене.

— То був мій послїдний набій — сказав він — і дитинячий розум. Що залежало на тім, чи він живим, чи мертвим впаде на підводні скали? Чи скя чи так був би загинув. Чуєш, Ункасе, збігай до кану, та принеси звідтам велику порошницю, що в ній послїдний наш порох, а спотребуємо его до послїдного зеренця, або хиба я вже не знаю натури Мінґів.

Ледви що Ункас відійшов від них на кілька мінут, як чогось крикнув а наслїдком того зібрала ся цїла мала громадка на однім місци над берегом, де зрозуміли зараз, з якої причини він крикнув.

Їх мале човенце плило на кілька ліктів від берега долї водою, а по тім, як оно плило, можна було зміркувати, що ним кермує якась укрита сила. Ледви що полїшук побачив утї-

ха подякував президиї і Палатї за їх патріотичну дїяльність.

В долїшно-австрийскім соймі поставив пос. Верґанї внесене, щоби в школах віддїлено дїти християньскі від жидівских і щоби жиди були учителями лиш при жидівских школах.

До Риму наспіли зі Судану непокоючі вісти. Кажуть, що цїлий Судан рушає ся. Дервіші голосять сьвяту війну. Розходить ся мабуть о спільну акцию против італїяньскої кольонїї, против Єгипту і держави Конґо.

Новинки.

Львів дня 26-го сїчня 1897.

— **Преосьв. Константин Чехович,** новоіменований епископ перемискиий, зложив вчера присягу в руки Є. В. Цїсаря.

— **В честь Єго Еміненциї** Кардинала-митрополита устроїли дня 24-го сїчня питомцї гр. кат. дух. семинариї концерт, на котрім явили ся крім Є. Еміненциї запрошені гостї з поміж духовеньства і сьвітскої інтелїґенциї.

— **П. Володимир Левицкий,** ц. к. нотар, перенїс ся вже до Винник коло Львова і отворив свою канцеларию.

— **Габілїтацию дра Кир. Студиньского** на доцента язика і лїтератури рускої в краківскім унїверситетї затвердив п. мінїстер просьвіти.

— **З Городенщини** пишуть: Дня 20-го грудня м. р. відбуло ся в Репужинцях, повіта городеньского, торжественне благословене нової, з каменя мурованої церкви. Перед одинайцяти роками погоріла там задля неосторожности услуги церковної деревляна церков, а через весь той час парохіяни Репужинець мусїли збирати ся на богослуженя в тимчасово виставленій каплицї. Потребу побудованя нової церкви відчували парохіяни і тогдїшний парох, але не брались до дїла з огляду на велику бідноту людий. Теперішний парох, о. Симеон Бурнадз, обнявши сю парохію перед вісьмома роками, взяв ся до дїла і своєю витревалою працею допровадив до того, що нинї Репужинцї, село числяче заледве 600 душ, виставило в пятьох послїдних роках муровану школу вартости 2.000 зр., а минувшого року церков вартости 5.000 зр. — без розложеня конкуренциї, за свій власний маєток громадский. Чину благословеня нового дому Божого довершив декан городеньский о. А Кобриньский з оо. віцедеканом З. Шуховичем з Тишковець, Н. Волошиньским з Далешеви, А. Соболевским з Копачинець, мс. Баранецким лаг. парохом в Чернелицї, А. Навроцким з Далешеви, С. Макогоньским з Поточиск і С. Бурнадзом, при участи майже 3.000 зібраних селян з процесиями крім місцевих парохіян і осіб з сьвітскої інтелїґенциї, між котрими явили ся староста п. Штрассер і маршалок п. Цїньский. Відповідну торжеству проповідь: „Що єсть церков, яке єї значінє, і о обовязках кождого християнина супротив неї“ — виголосив о. С. Макогоньский

— **Зелїзниця Тернопіль-Галич.** Отворене руху на ц. к. зелїзници державній галицко-тернопільскій на просторі 82 клм. довгім, поміж стациями Тернопіль і Підвисоке, відбуло ся вчера дня 25-го сїчня с. р. Проча часть того зелїзничого шляху, довжини около 29 клм., на котрій розпочато робити значно пізнїйше, не єсть ще цїлком виготовлена, одначе то стане ся небавом, так, що імовірно отворене руху на цїлім шляху з Галича до Тернополя, назначено на половину лютого с. р. На тій части шляху, на котрій рух особовий і товаровий з днем 25-го с. м. отворено, суть такі стациї: Тернопіль, Острів-Березовиця, пристанки: Острів і Буцнів, стациї: Ходачків великий, Денисів-Купчинцї, Вікторівка-Слобода, Козова. Криве, Потутори, Мечищів, пристанок Награбе і стация Підвисоке. На дальшій, поки що не отвертій ще части шляху, лежать стациї: Липиця долїшна, Скоморохи старі, Болшівцї і Галич.

— **Зловлений убийник.** Минувшого року допустив ся якийсь незвістний злочинець убийства на 72-лїтній старушцї Тересї Штеґер і обрабував єї. Між иншими зрабував у неї і зальцбурскі льоси, котрі відтак видали єго. Полїция довго глядала за убийником, але не могла єго віднайти, попала лише на єго слїд, а іменно відкрила, що убийник зрабовані зальцбурскі льоси заставив в одній з віденьских контор виміни. Одначе з причини, що на ті льоси дуже мало взяв, попала полїция на гадку, що він схоче відтак продати ще заставничу картку і тому повідомлено о тім всї контори виміни та велено їм придержати того, хто з такою карткою зголосивсь би. І дійстно убийник зловив ся. Оногди прийшов до одної контори і хотїв там продати свою заставничу картку. Властитель контори візвав полїцию, котра арештувала злочинця. Показало ся, що єсть ним 26-лїтний торговельний помічник Фердинанд Долежаль. Полїцийне слїдство доказало, що Долежаль єсть також виновником убийства Мариї Френцель на віденьскім передмістю Фінеґавс, довершеного минувшого року.

— **Дотепний рабін.** До рабіна прийшов бідний жид на пораду, звідки би гроший роздобути на вижививлене численної родини. Рабін задумав ся, відмуркотїв над жидом молитву і сказав: Йди до дому! Наповни тарілї водою і вложи крейцар. Він перемінить ся в золото, але під услівем, що не будеш думати в той час про носорожця. „Носорожця? спитав жид. На що би я мав думати про носорожця. Я єго ще и так в житю не видїв“. Ти не видїв носорожця? спитав зачудований рабін. То пожди, я тобі єго покажу! Рабін винїс зоольоґію і показав жидови носорожця Утїшений жидок побіг до дому, налив в тарілї води, вкинув до неї крейцар, але як-раз нагадаі собі носорожця, і нагадував собі єго всегда, коли хотїв мідь перемінювати в золото. Розумієсь ся, що рабін в сей спосіб сальвував славу своєї „чудотворности“.

— **Помер** послїдними днями в Кракові бувший радник шкільний Франц Ольшевский, в 70-ім роцї житя.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і виховане.

Добрі ради.

— Як пізнавати, коли буде погода, а коли слота. Один з наших читателїв п. Мартин Посацкий, господар в Хотїни коло Калуша, пише нам, що він від половини марта 1896 р. записував кождого дня стан воздуха і знає, кілько в минувшім роцї було днів погідних, а кілько слотавих, коли дощ теплий, а коли студений, який був день, а яка ніч, коли була роса, а коли нї, звідки і який вітер віяв і що нам принїс і т. д. Єсть то річ дуже важна для господаря, бо з того може він досить докладно знати стан воздуха в своїй міс-

---

каючий човен, як вже й підніс рушницю, але й ще борше спустив єї назад.

— За пізно! За пізно! — крикнув він і кинув від себе нездале вже оружиє.

В тій самій хвили підняв Гурон голову понад кану, котрим кермував і крикнув з радости, та разом з украденим судном поплив борзо через лагідний подоспад долї рікою. Крик і сьміх відповіли єму з лїса, як би сто чортів радувало ся з упадку одної християньскої душі.

Сьмійте ся, сьмійте, вражі дїти! — сказав полїшук — бо найлїпші найпевнїйші три рушницї сих лїсів стали тепер нездалими як патики.

— Що-ж нам тепер робити? — спитав Гевард. — Що стане ся з нами?

Соколине Око відповів на то лиш тим способом, що повів пальцем доокола голови, і то так, що кождий мусїв зрозуміти, що то значить.

— Чей же нї, наше положене не єсть ще так безвихідне! — відозвав ся на то Гевард.— Гуронів на нашім острові нема — можемо печери укріпити і не пустити їх на беріг.

— Та чим? — спитав полїшук спокійно. — Ункасовими стрілами, чи може жіночими сльозами? Нї, нї! — Ви ще молоді, богаті, маєте приятелїв, то й жаль Вам вмирати. Але ми — додав він споглядаючи на Моґіканів — незабудемо, що ми справдешнї мужчини, а сї чорти учать, що біла кров може так само терпеливо плисти, як і їх!

Гевард звернув ся до Моґіканів, а їх поступоване потверджало єго найгірші обави. Чінґачґук поклав вже був ніж і томагак на бік, тепер як-раз здоймив орлине перо з голови і пригладжував свій чуб до єго послїдної страшної служби. По єго лици було видко, що він на все готовий, хоч задуманий, а єго чорні палкі очи не споглядали так дико, лиш видко було в них вираз, як би відповідний до того, що єго чекає.

— Наше положене не єсть, не може бути так безнадїйне — сказав Гевард. — Поміч вже в сїй хвили може бути не далека. — Ворогів не виджу! Вже їм відхотїло ся борби, в котрій так дуже наважують ся, а не мають вигляду, щоби їм щось з неї прийшло.

— Може за мінуту, а може й за годину — сказав на то Соколине Око — нападе на нас то хитре гадюче племя, мабуть вже тепер они так близько, що можна їх чути. Але прийти прийдуть і то певно таким способом, що не будемо мати ніякої надїї. — Чінґачґуку — звернув ся тепер до того в деляварскій мові — брате мій, ми послїдний раз воювали разом, а а Макви будуть радувати ся смертию мудрця Моґіканів і блїдолицого, котрого око і рушниця так певні.

— Нехай жінки Мінґів заводять за своїми убитими! — відповів Індиянин з гордости, якою відзначав ся і сильною рішучостию. — „Великий уж“ Моґіканів закрав ся до їх віґваму і пересолив їм їх радість плачем дїтий, котрих батьки вже не вернуть ся. Одинайцять борців спочило далеко від могил свого племени, від коли сніг стопив ся, і нїхто не скаже, де їх можна знайти, коли губи Чінґачґука замовкнуть. Нехай добувають найострійший ніж, нехай кидають найскорійшим томагаком, бо їх найзавзятійший ворог в їх руках. Ункасе, хлопче мій, наженя тих боягузів, нехай ідуть скорше.

— Они шукають своїх погибших між рибами — відповів молодий начальник племени тихим, лагідним голосом; — Гурони пливуть побіч слизьких угорів! Спадають з дерева як спілі овочі, а Деляварп сьміють ся.

— Так і єсть — докинув тут полїшук — зачепили Макваcів то й дістане ся їм заплата. Що-до мене, в котрім чиста біла кров, то мушу гинути, як пристало на білого, без лайки на устах, без огірченя в серци.

— Чому-ж гинути? — спитала Кора приступивши близше. — Дорога отверта на обі сторони, то втїкайте в лїси і приведїть поміч для нас. Ідїть, хоробрі мужі, ми й так вже богато вам винні та не хочемо втягати вас ще більше в нашу нещасливу судьбу.

— Ви не знаєте хитрости Ірокезів, коли гадаєте, що они лишили отверту дорогу в лїси — сказав Соколине Око. — Але правда, струя онтам пониже могла би нас борзо занести туди, де би їх рушницї нас не досягнули.

— Ну, то пробуйте рікою. Чого-ж ще чекати і збільшати число жертв наших безпощадних ворогів?

— Чого? — повторив полїшук гордо — бо мужчинї лїпше годить ся умирати в мирі з самим собою, як жити, щоби єго совість гризла. А що-ж би ми могли відповісти Менрови, як би він нас спитав, де і як ми лишили єго дїти?

— Ідїть до него і скажіть єму, що они вас присилають до него з просьбою, щоби він спішив їм на поміч! — сказала Кора. — Скажіть єму, що дикі повели їх на північ в лїси, але при обачности і поспіху можна би ще їх освободити. Але коли би така була Божа воля, що єго поміч все-таки прийшла за пізно, — додала она, а сила єї голосу стала слабнути — тогди занесїть єму любов, бажаня всего доброго, послїдне зітхнене єго доньок, скажіть єму, нехай не плаче за ними, лиш в повній покорі сподїває ся стрічи на тамтім сьвітї!

По лици полїшука як би щось пересунуло ся, коли він подумавши хвильку відозвав ся:

— Розумне Ваше слово! — Та й дух у Вас християньский. Що для червоношкірого слушним і справедливим, може для білого, в котрого жилах не змішана кров — бути гріхом. Чінґачґуку! Ункасе! чуєте, що отся чорноока дївчина говорить?

Тепер поговорив він на розум і рішучо з Індиянами, котрі уважно єго слухали. Старший

цевости і угадувати наперед, коли буде погода а коли слота і після того розкладати собі свою роботу. Так повинен робити кождий господар, і нехай бере собі примір з п. Посацкого. Ми хочемо тут бодай коротенько звернути увагу ще на кілька річий, котрі помагають дуже розпізнавати стан воздуха і угадувати погоду або слоту. Дуже важною річию есть знати напір (тиснене) воздуха, вітри і хмари. Напір воздуха пізнае ся по барометрі. Годї нам тут описувати всї роди барометрів; скажемо лиш, що найпростійший барометр то склянна рурка, довга на 28 цалів (звичайно 760 міліметрів) з банькою на кінци, загненою до гори (оттак, ніби мала, широка люлька з довгим цибухом). В баньцї і рурцї есть живе срібло. Отже коли воздух сухий, то він тяжший, пре на живе срібло в банцї і суне его в рурцї в гору, кажемо: „барометр іде в гору". Коли-ж у воздусї есть пара і він вохкий, то и лекший, не пре так дуже на живе срібло і оно суне ся з рурки в долину назад до баньки, кажемо тогди: „барометр спадае". Тепер вже так: Теплий воздух набирае в себе більше пари, а студений менше. Коли теплий воздух з парою прийде в студенїйшу сторону, то з пари в нім робить ся мрака, з мраки хмара, а з хмари дощ. Такий воздух іде до нас тогди, коли віе вітер із заходу. Цїле небо застелюе ся тогди хмарами, роблять ся вали з хмар та іде дощ. Вітер несе хмари, а з ними і дощ. Длятого хто немае барометру і не уміе на нім пізнавати ся, нехай уважае головно на вітри і хмари. Вітри не всюди і не завсїгди однаково віють, а так само і хмари не однаково виглядають; отже чим хто більше буде зважати на вітри і придивляти ся хмарам, тим скорше і лекше буде пізнавати ся на станї воздуха, тим певнїйше буде угадувати слоту і походу. Хмари бувають так: 1) Перасті (як пера) довгі тоненькі смуги; они насамперед показують ся по погодї. Коли перасті хмари показуть ся на заходї, то они заповідають дощ, котрий вже есть там, звідки они ідуть. Барометер звичайно тогди спадае. Коли перасті хмари показують ся на всходї або на півночи, значить, що звідтам буде вітер, тим сильнїйший, чим довшими смугами показують ся ті хмари. — 2) Купчасті хмари, що збивають ся в купки і виглядають иноді як би гори, не значать звичайно нїчого; але коли зачнуть робити ся рано около 8 до 9 год. в лїтї, а на дворі парно (і барометер спадае), то буде по полудни туча або місцевий дощ.— 3) Дощеві хмари суть загально звістні; они творять густу темну масу, котра часто розриває ся і показуе сине небо. — 4) Тучеві хмари горою подібні до дощевих, а долом творять грубі чорні вали або ніби гори. Дальше треба уважати: Коли небо захмарене, а сподом гонять поодинокі, як би повідривані хмари, то слота потягне ся. Коли небо захмарене, а по полудни або вечером паде дощ, то буде й на другий день падати. Коли сонце сходить дуже червоно і перше проміне добувае ся з поза хмар, то буде або дощ або вітер. Коли небо при заходї сонця на всходї дуже червоне, то можна сподївати ся вітру і тучі: коли же червоне на полудневім всходї, то можна сподївати ся дощу. Коли вечером полудневе небо чисте, то буде погода.

— **Для тих, що хотять женити ся:** Шукай собі пари, значить ся, людини, котра би тобі була по души і серци, однакових думок і більше менше однакової вдачі, а буде мир і згода. Але коли ти більше сумовитої вдачі, чоловік повільний і менше рухливий, то ліпше, щоби будуча жінка була весела, живійша і рухливійша; будете взаїмно себе доповняти. Шукай собі пари з рівного стану; не будете опісля дути ся одно на другого. Не здавай ся на сватів або свах, лиш сам вибирай, але й памятай: що вибереш, то й будеш мати. Не дивись на то, щоби була красна, але щоби тобі подобала ся, а коли їй Бог не поскупив краси, то тим ліпше; тим більше пристанеш до неї, коли маеш для краси око і серце. Не шукай гроший і маетків, але коли і то буде, то тим ліпше. Але зважай на то, щоби була здорова, бо мае бути твоею помічницею і матїрю роду; слабовита особа вносить нещасте в родину. Старай ся пізнати не лиш чи она тебе любить, але чи й взагалї мае добре серце, бо лиш тогди буде доброю жінкою, доброю матїрю дїтем. Любов молодеча проминае незадовго по весїлю, але любов супружа, любов родинна остаесь до смерти, а де нема доброго серця там не буде і тої любови. Шукай особи розумної; не бій ся, що буде розумнїйша від тебе, бо такої не вишукаеш. А коли би так случайно стало ся, то тим ліпше буде для тебе. Зважай дуже на то, щоби твоя будуча жінка була образована, бо она мае стати матірю і перша мусить виховувати діти. А як їх виховае, коли не буде того знати? Навіть хоч би ти сам був неписьменний, то шукай собі лиш письменної жінки; буде она то мати, чого тобі не стае. Не диви ся на то, чи она уміе красно танцювати, але чи знае чистенько і добре зварити. Уважай на то, чи она уміе гарненько прибрати ся, бо треба, щоби уміла подобати ся не лиш тобі, але й людем. Але й диви ся на то, чи не треба їй до того тілько і таких додатків, що тебе би на них не стати. Розмову заводи з нею не так про строї, танці, празники, забави і театр, як радше про житє людске, про житє в родинї, о тім, як би то ви собі жили, як би господарили. Тим способом пізнаете скорше, чи ви одно для другого. Остаточно радь собі сам, як знаеш і умієш; але не дуже перебирай, бо або переберещ або таки, зовсїм не виберещ. Не квап ся з вибором, але й не зволїкай. Памятай на ту приповідку, котра зачинае ся словами: „Хто до трийцять не жонат.... а кінчить ся якось не конче красно. Не зовсїм она правдива, але таки есть в нїй трохи правди.

— **Що робити на вогкі стїни?** Зимою показуе ся вогкість на стїнах дуже часто від того, що они тонкі і зле обтинковані. В такім случаю робить ся так: Варить ся звичайне просте мило у водї і тою водою білить ся стїни як би вапном, раз і другий, ба й третий, доки аж тинк не втягне в себе тілько мила, що буде від него блищати ся. Опісля нехай стїни посохнуть з пів дня, а відтак треба розпустити у водї або копервасу або алуну. Від копервасу робить ся на стїнї т. зв. зелїзне мило, а від алуну мило глинякове, котре не перепускае вогкости. Від копервасу буде стїна темна, від алуну ясна. Коли-б стїни були мальовані, то фарбу треба здерти. Розуміе ся, що таку роботу можна робити лиш лїтом. Ще ліпше буде, коли додасть ся до води з милом калафонїї; тогди утворить ся на стїнї т. зв. резинет.

— **Щіплений нїмецкий сир кменовий** робить ся так: До сьвіжого сира додае ся на 100 частий 8 частий соли 1 часть перебраного кмену, пів части (процент) мілко потовченого перцю і дрібку старого з молоком розробленого сира. Сей послїдний додаток называють щіпленем; сьвіжий сир від него борзо і рівномірно старіе. Мішанину ту добре вимивае ся, а відтак робить ся грудки н. пр. по 30 дека ваги і сушить ся. Під грудки добре підложити кілька стебел соломи, щоби опи при обертаню не так легко ломили ся.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 26 сїчня. Віденьска ґазета урядова оголосила закон о карних постановах против аґітациї еміґрацийної, і розпорядженє мінїстерств справ внутрішних, торговлї і фінансів в справі заказу перевозу шмат, лахів і уживаного біля, одежи, обуви і постелї з Азиї, з виїмкою росийскої Азиї (задля обави занесеня джуми).

Відень 26 сїчня. Рада громадска в Тухові (в Чехах) надала мін. фінансів Білїньскому почетне горожаньство за основане там фабрики тютюну.

Берлин 26 сїчня. Муравев приїде тут з кінцем місяця на короткий побут і буде у цїсаря на авдиенциї.

Копенгаґа 26 сїчня. На пращальнім пирі в честь Муравева був кн. Вальдемар з женою і цїле тїло дипльоматичне. Муравев від'їзджае нинї до Вісбадену до родини а звідтам до Парижа.

За редакцию відповідае: **Адам Креховецкий**

надумав ся відтак через хвилю і сказав з рішучостию свого народу: „Добре!"

Відтак заткнув ніж і томагак знову на свое місце і пішов мовчки на якесь місце край берега острова, що було о скілько можна добре закрите від неприятельского берега. Тут постояв ще малу хвилинку, а відтак скочив у воду і щез в нїй перед очима своїх зажурених приятелїв.

Полїшук постояв, ще щоби відважній дївчинї сказати кілька слів.

— І молоді бувають часом мудрі як старі — сказав він — а Ваші слова були мудрі, коли не що лїпшого. Коли ідете лїсами, то ломіть по дорозї галузе гущавини і робіть як лиш можна виразні слїди, а будете мати приятеля, котрий вас заведе аж на сам конець сьвіта, заким вас покине.

Він устиснув Корі руку, поклав рушницю з жалем на бік і незадовго опинив ся на березї.

— Коби так нам було стало пороху — відозвав ся він сам до себе, то не був би я зазнав такої ганьби.

За хвилю опсля щез під водою.

Всїх очи звернули ся тепер на Ункаса, котрий з непохитною рівнодушностию стояв оперши сь об скалу.

Кора почекала хвильку, а відтак показала на ріку і сказала:

— Ваших приятелїв нїхто не видів, здаесь, що вже тепер в безпечнім місци; чи не пора, щоби й Ви за ними пішли?

— Ункас не піде — відповів молодий Моґікан спокійно своею калїченою анґлїйщиною.

— Щоби збільшити страшність нашої неволї і зменшити вигляди на наше виратоване?! — Будьте великодушні, молодий чоловіче, та ідїть! — говорила Кора дальше і споглядала в землю від палких очий Індиянина. — Ідїть до мого батька і приймїть від мене довірочне посольство. Нехай здасть на вас способи, якими можна би окупити свободу его доньок! — Ідїть же, я хочу, щоби Ви пішли — я прошу Вас!

Спокійне чоло молодого борця посумнїло, але він не надумував ся довше, пішов почерез скалу і щез у водї.

Все то забрало лиш кілька хвиль дорогого часу. Кора звернула ся тепер до Геварда, а уста еї дрожали.

— Я чула нераз, як вихвалювали Вас, що умієте дуже добре плавати, Денкене — сказала она. — Ідїть же за розумним приміром сих простих, вірних людий!

— Такої вірности вимагае Кора Менро від свого хранителя? — спитав молодий мужчина сумовито і усьміхнув ся гірко.

— То не пора на пусту розвагу і хибні погляди — відповіла она — то хвиля, в котрій треба розважити кождий обовязок. Тут нам вже на нїщо не придасте ся, але Ваше цїнне житє треба Вам зберігати, для инших, близших Вам приятелїв.

Він не відповідав, лиш кинув многозначно оком на красну постать Алїсиї, котра як мала дитина вчепила ся була его руки.

— Зважте — говорила дальше Кора, котра, видко, мусїла поборювати в собі тяжкий біль, який викликали в нїй сї обави — зважте, що преці нїчо гіршого вже нам не грозить, як хиба лиш смерть, а та постигне кожде з нас скорше чи пізнїйше.

— Есть ще більше лихо, як смерть! — сказав Гевард — котре присутність защитника може відвернути.

Кора перестала зараз дальше просити, заслонила ся вельоном і завела майже непритомну Алїсию з собою до середної печери.

(Дальше буде).

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.